

Academie

voor Gezondheidsstudies

Toegepast wetenschappelijk onderzoek door mondhygiënisten
Hanzehogeschool Groningen

Toegepast wetenschappelijk onderzoek door mondhygiënist UNLIMITED

Y.A.B. Werkhoven

Mondzorg bij forensisch psychiatrische patiënten in de dr. S. van Mesdagkliniek te Groningen

K. Cosic

Gebitstoestand van basisschoolkinderen uit lage SES klasse in de provincie Groningen

Mondzorg bij forensisch psychiatrische patiënten

U N L I M I T E D

Het onderzoek naar mondzorg bij forensisch psychiatrische patiënten is uitgevoerd door de mondhygiënist

gedetacheerd vanuit de 'disciplinegroep Tandheelkunde/
Mondhygiëne' (UMCG/Hanzehogeschool Groningen)

in samenwerking met de onderzoeksafdeling van de dr. S. van
Mesdagkliniek.

De dr. S. van Mesdagkliniek

Mondzorg bij forensisch psychiatrische patiënten

U N L I M I T E D

Aanleiding van het onderzoek:

- Structurering van de mondzorg in de dr. S. van Mesdagkliniek
- Mondzorg voor de patiënten door een tandarts én een mondhygiënist
- Aandacht voor de eigen mondverzorging en professionele gebitsbehandeling

Het mondzorg team in de dr. S. van Mesdagkliniek

De probleemstelling: doel

U N L I M I T E D

Het doel van het onderzoek:

Inzicht krijgen in de effecten van voorlichting en mondhygiënische interventie

- mondgezondheid gerelateerde kwaliteit van leven
- het subjectief welbevinden en sociaal gedrag.

De probleemstelling: vraagstelling

U N L I M I T E D

In hoeverre leidt structurele aandacht voor mondverzorging en gebitsbehandeling bij deze specifieke patiëntengroep tot

- toename van gebitsbewustzijn
- verbetering van het zelfzorggedrag
- minder fysieke, sociale en psychologische beperkingen ten gevolge van de gebitstoestand?

Methode: procedure

U N L I M I T E D

- door de tandarts is een uitgebreid mondonderzoek uitgevoerd
- er is een oordeel gevormd over
 - de behandelingsbehoefte en motivatie bij de patiënten
 - de mondzorgkundige noodzaak daartoe
 - het niveau van mondhygiënische zelfzorg
- naast conventionele tandheelkundige behandeling, op indicatie doorverwezen.

Methode: procedure

U N L I M I T E D

- de gegevens verzameld met samengestelde vragenlijst
 - 1e meting voor interventie
 - 2e meting bij de controle, 3 maanden later
- interventie
 - voorlichting, instructies en gebitsreiniging
- bij 2e meting:
 - adequate mondhygiënische zelfzorg
 - bloeding al dan niet aanwezig.

Methode: deelnemers

U N L I M I T E D

- 40 mannelijke patiënten
leeftijd 23 - 49 jaar; gemiddelde 34,6 jaar
- onderzoeksgroep te categoriseren
psychotische kwetsbaarheid (16x)
persoonlijkhedsstoornis (24x)
- geen relevante controlegroep.

Methode: meetinstrumenten

U N L I M I T E D

- *Mondgezondheid gerelateerde kwaliteit van leven*

Oral Health Impact Profile-14 (OHIP-14) vragenlijst (Slade, 1997).
gemodificeerde versie: vertaald in Nederlands
5-punts-schaal; hoge score indiceert lage kwaliteit van leven

7 dimensies:

- Functie beperkingen
- Fysieke pijn
- Psychologisch ongemak
- Psychologische beperkingen
- Lichamelijke beperkingen
- Sociale beperkingen
- Andere beperkingen

Methode: meetinstrumenten

U N L I M I T E D

- *Gebitsbeleving*

‘Ladder Schaal’ (Cantril, 1967)

Boveneinde van de ladder (cijfer 10) = het best denkbare gebit

Ondereinde van de ladder (cijfer 0) = het slechtst denkbare gebit

Waar op de ladder op het moment van testafname?

Methode: meetinstrumenten

U N L I M I T E D

- *Mondzorgaspecten*

Mondverzorgingsvragen om mate van veranderingen zelfzorg en mondgezondheid te meten

Soort vragen:

frequentie poetsen?

frequentie gebruik tandenstokers/ ragers?

5 antwoorden; nooit – meer dan 2x per dag

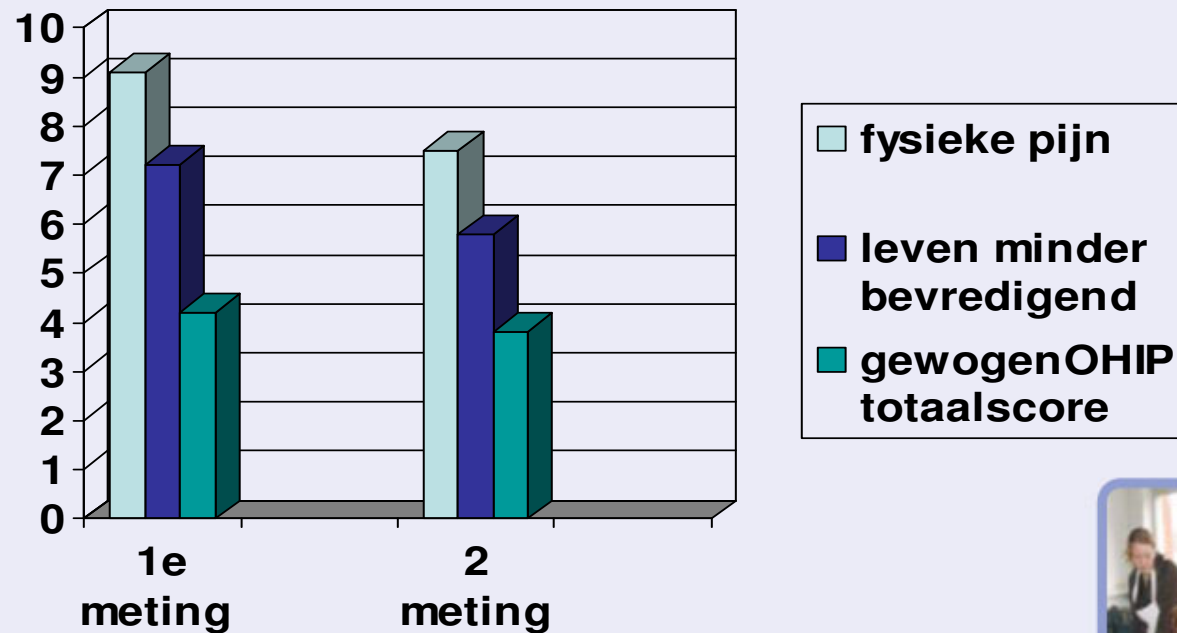

Resultaten: mondgezondheid gerelateerde kwaliteit van leven

UNLIMITED

Effect over hele groep: indicatie voor verbeterde kwaliteit van leven
($p = 0.08; 0.00; 0.007$)

Figuur 1. Gemiddelden voor 2 dimensies en gewogen totaalscore van OHIP-13

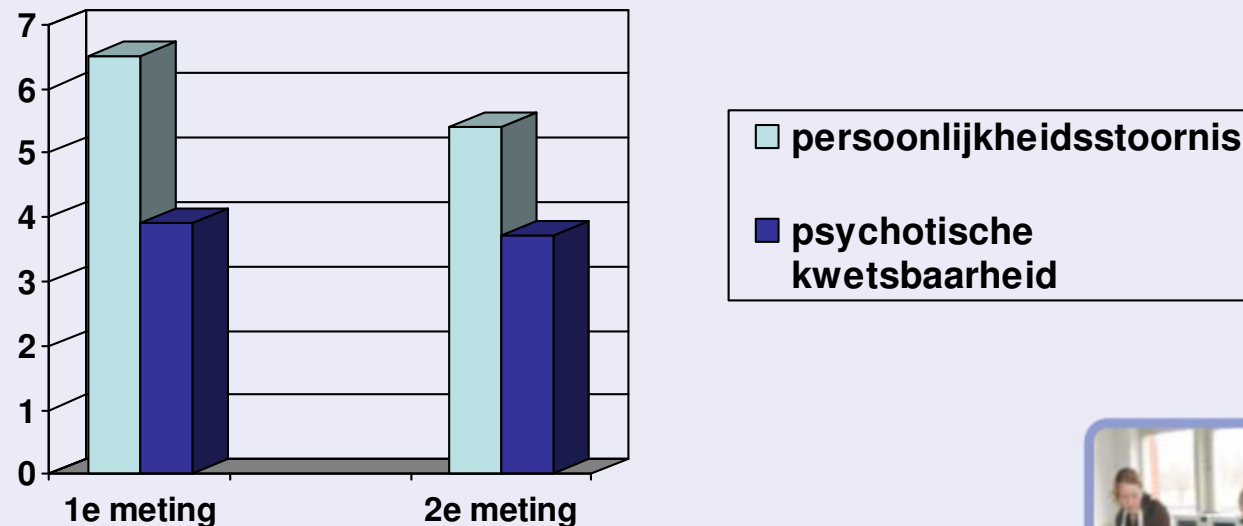

Resultaten: mondgezondheid gerelateerde kwaliteit van leven

UNLIMITED

Effect over de groepsverdeling:
persoonlijheidsstoornis > psychotische kwetsbaarheid
($F(1,28) = 3.37, p=0.08$)

Figuur 2. Hoofd-effect totaalscores OHIP-13

Resultaten: mondgezondheid gerelateerde kwaliteit van leven UNLIMITED

Evidentie:

Minder pijn in de mond en minder last met eten

- Het leven als meer bevredigend ervaren
- Hogere kwaliteit van leven
- Patiënten met persoonlijkheidsstoornis meer dan patiënten met psychotische kwetsbaarheid

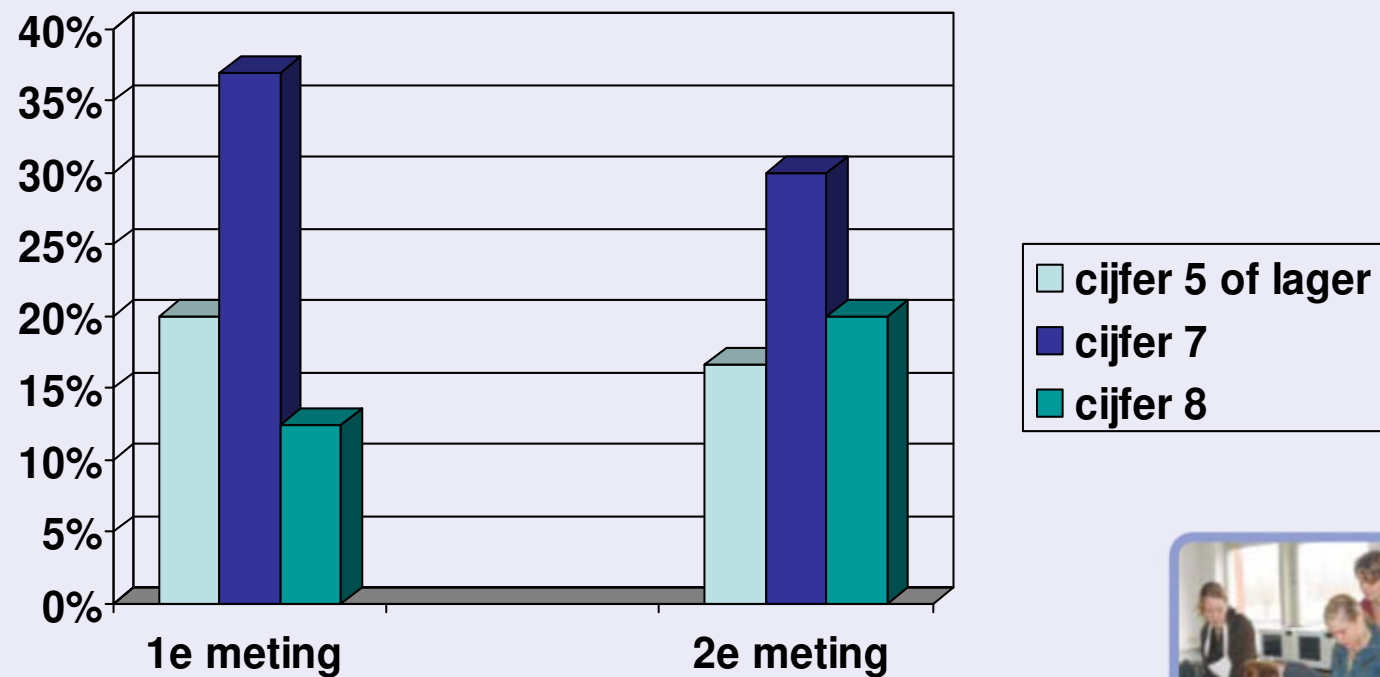

Resultaten: gebitsbeleving

UNLIMITED

Effect over hele groep: overzicht scoreverdeling

Figuur 3. Percentages gebitsbeoordeling

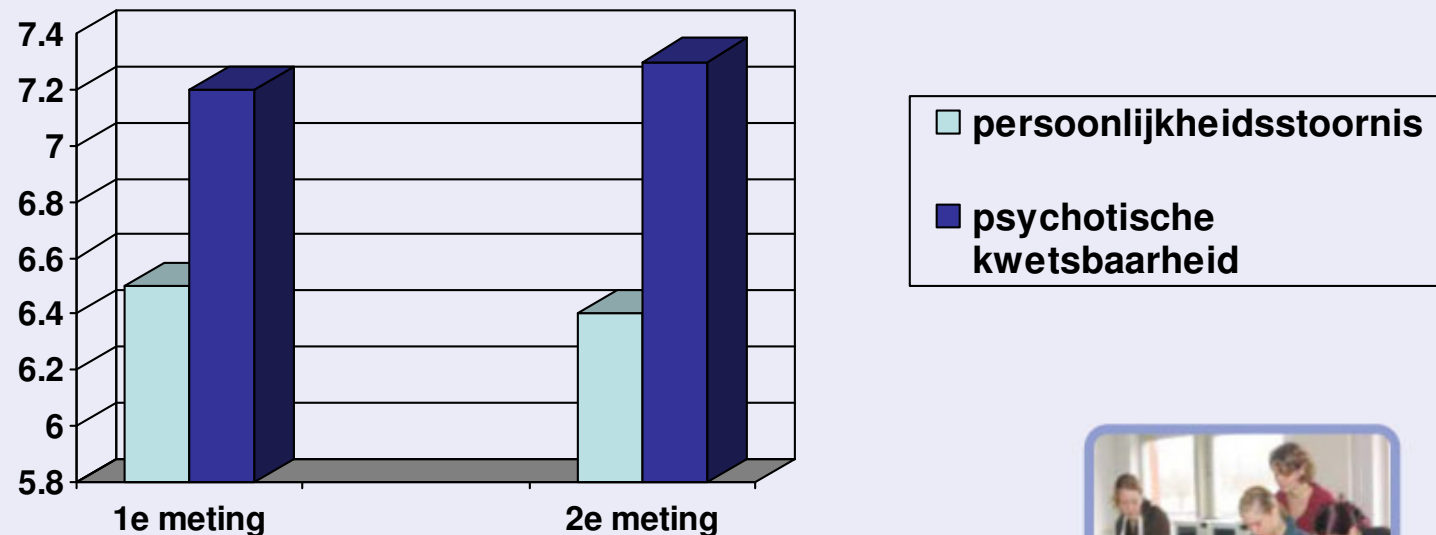

Resultaten: gebitsbeleving

UNLIMITED

Effect over de groepsverdeling:
psychotische kwetsbaarheid > persoonlijkheidsstoornis
($F(1,34) = 1.80$, $p = \text{ns.}$)

Figuur 4. Hoofd-effect gebitsbeleving

Resultaten: gebitsbeleving

U N L I M I T E D

Indicatie:

- Hoewel niet significant, wel enige verschuiving in beoordeling
- Patiënten met psychotische kwetsbaarheid hogere waardering dan patiënten met persoonlijkheidsstoornis

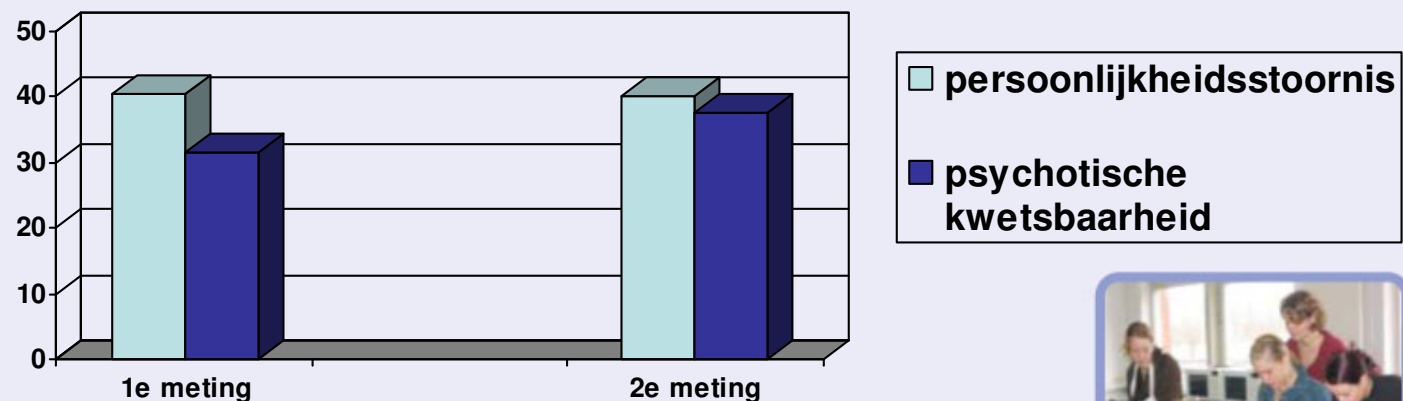
Resultaten: mondzorgaspecten

UNLIMITED

Effect over hele groep: indicatie voor verbetering frequentie poetsen
(Chi-kwadraat, $p = 0.04$)

Effect over de groepsverdeling:
psychotische kwetsbaarheid > persoonlijkheidsstoornis
($F(1,34) = 8.94, p < 0.01$)

Figuur 5. Interactie-effect interventie x psychiatrische diagnose op poetsen

Resultaten: mondzorgaspecten

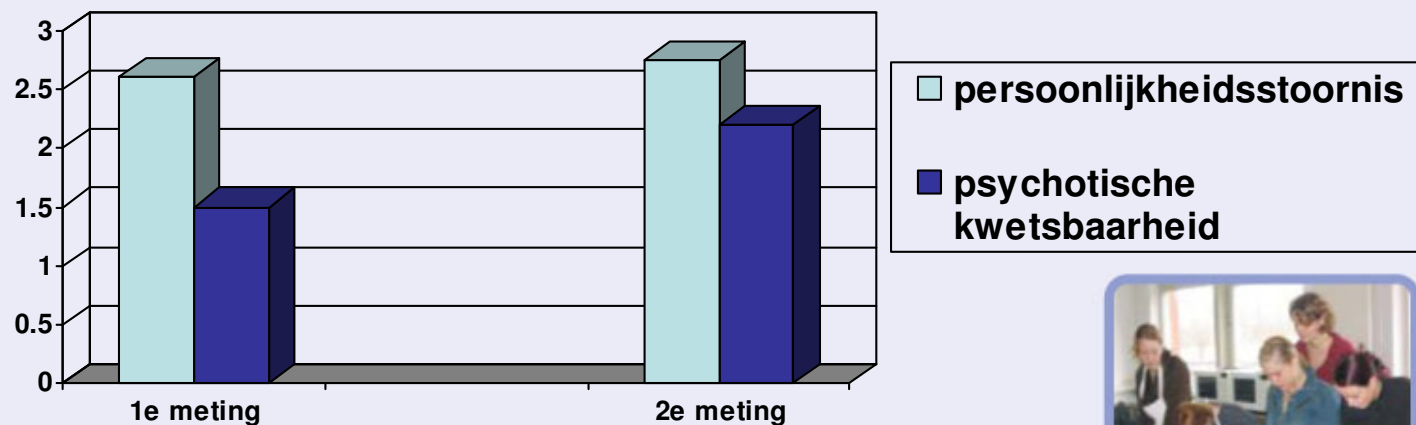
UNLIMITED

Effect over hele groep: geen indicatie voor verbetering frequentie stoken/ragen (Chi-kwadraat, $p = ns$)

Effect over de groepsverdeling:

*psychotische kwetsbaarheid > persoonlijkheidsstoornis
($F(1,34) = 3.39, p = 0.07$)*

Figuur 5. Interactie-effect interventie x psychiatrische diagnose op stoken/ragen

Resultaten: mondzorgaspecten

U N L I M I T E D

Evidentie:

- frequentie poetsen is verbeterd
- patiënten met psychotische kwetsbaarheid meer verandering dan patiënten met persoonlijkheidsstoornis voor zowel frequentie poetsen als frequentie stoken/ ragen.

Discussie en conclusie

U N L I M I T E D

Eerste indicatie:

Aandacht voor mondverzorging en professionele gebitsbehandeling kan leiden tot verbeterde zelfzorggedrag

- Meer bewust van eigen mondgezondheid
- 2x per dag poetsen en frequenter stoken/ragen
- Ongeveer 50% patiëntengroep een gezonde mondsituatie: goede mondhygiëne en weinig tot geen bloeding
- Hogere kwaliteit van leven

Discussie en conclusie

U N L I M I T E D

Kanttekeningen

- Personen met ernstige psychopathologie; inschatting zelfbeeld is juist verstoord
- Sociaal wenselijk invullen van zelfbeoordelingsvragenlijsten, zeker in aanwezigheid van een vrouw
- Geen controlegroep! Grote steekproefomvang? Te lage statistische power?

***Mondzorg bij forensisch
psychiatrische patiënten:***

***nuttig en waardevol onderdeel
binnen de totale zorgbenadering!***

Hanzehogeschool Groningen

Hanzehogeschool Groningen. *Unlimited*